

Inventaris methodieken en literatuur personen met een licht verstandelijke beperking en verslaving

Colofon

Auteur

Joyce Borremans, Stafmedewerker VAD

Met dank aan

de leden van de werkgroep middelengebruik en beperking

Foto's en afbeeldingen

Istock

Verantwoordelijke uitgever

Dr. Hendrik Peuskens, Vanderlindenstraat 15, 1030 Brussel

© 2025

VAD, Vlaams expertisecentrum Alcohol en andere Drugs
Vanderlindenstraat 15, 1030 Brussel
T 02 423 03 33 | vad@vad.be | www.vad.be

Het gebruik van (delen van) deze publicatie is toegestaan mits behoud van visie en doelstellingen van de publicatie, met duidelijke bronvermelding en als er geen financiële winst mee beoogd wordt.

Aanbevolen citeerwijze: Vlaams expertisecentrum voor Alcohol en andere Drugs (VAD) (jaartal). Titel. VAD, Brussel

Inleiding

In deze inventaris vind je een overzicht van recente (vanaf 2015) Vlaamse en Nederlandse methodieken en literatuur over middelengebruik, gamen en gokken bij cliënten met een licht verstandelijke beperking.

De methodieken en interventies in **deel I** zijn specifiek ontwikkeld voor en getest bij cliënten met een licht verstandelijke beperking. En kunnen begeleiders helpen om middelengebruik, gamen en gokken bespreekbaar te maken, de ernst ervan in te schatten, cliënten te informeren en sensibiliseren en hen te motiveren om iets te veranderen aan hun gebruik. Er staan ook behandelprogramma's in opgenomen die inspirerend kunnen zijn voor hulpverleners binnen de verslavingszorg.

Omgaan met cliënten met middelengebruik, gokken of risicovol gamegedrag kan voor voorzieningen een uitdaging zijn. **Deel II** bundelt materialen die voorzieningen helpen om hierover afspraken te maken, een visie te ontwikkelen en opleidingen en organisaties die hen hierbij kunnen ondersteunen.

In **deel III** vind je extra literatuur (handboeken, naslagwerken en websites).

De inventaris bevat zowel VAD-materialen als materialen van andere organisaties. Je krijgt telkens een korte beschrijving van het materiaal, de boeken, welke organisatie het ontwikkeld heeft en waar je het kan terugvinden.

Opgelet: de Nederlandse drugwetgeving wijkt af van de Belgische wetgeving. Hou hier rekening mee als je Nederlandse materialen gebruikt.

Inhoudstabel

DEEL I: Methodieken en interventies 5
1 Informeren en sensibiliseren 6
2 Gespreksmethodieken 8
3 Screening & diagnostiek 9
Middelengebruik 9
Verstandelijke beperking 9
Emotionele ontwikkeling 11
4 Zelftests 12
5 Behandelprogramma's en trainingen 13

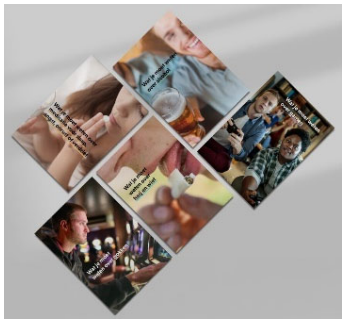
DEEL II: Beleid en visie, ondersteuning- en vormingsaanbod 15
6 Beleid en visie 16
7 Ondersteunings- en vormingsaanbod 17

DEEL III: Boeken en websites 18
8 Overzichten en interventies 18
9 Boeken en richtlijnen 19
10 Websites 23

DEEL I:

Methodieken en interventies

1 Informeren en sensibiliseren

Wat je moet weten over… - *2025*
Brochurereeks die informatie geeft over alcohol, cannabis, gamen, gokken en psychoactieve medicatie. Geschikt voor jongeren en volwassenen, geschreven in een toegankelijke taal met veel visuele ondersteuning. Op een duidelijke manier worden de werking, effecten, risico's en wetgeving uitgelegd.
Bij de brochure over psychoactieve medicatie horen twee online fiches voor begeleiders en familieleden met daarin meer achtergrondinformatie en tips om het gesprek aan te gaan.

Slimkicken.be
Interactieve website voor personen met een beperking die alcohol drinken, roken of cannabis gebruiken. Je vindt er informatie, zelftests, bezorgdheidsmeter, betekenis van het product, weegschaal voor- en nadelen. Ook begeleiders vinden hier methodieken en good practices om mee aan de slag te gaan.

TRIP (NL) – *2023*
Spel om met een groep van 3 tot 7 jongeren op een laagdrempelige manier in gesprek gaan over tabak, alcohol, drugs en gamen. De vragen zijn onderverdeeld in vier categorieën en kleuren: kennis (wat weet jij?), vaardigheden (wat doe jij?), mening (wat vind jij?) en stellingen. In de nieuwe versie is de wetgeving aangepast (18 jaar voor alcohol) en zijn de thema's gamen, lachgas en e-sigaretten toegevoegd.

Ben je op zoek naar spelmateriaal voor jongeren aangepast aan de Belgische wetgeving? Dan kan je gebruik maken van de spelmethodiek 'Over de grens'. Verschillende teams spelen tegen elkaar. De thema's tabak, alcohol, illegale drugs, gokken en gamen worden gecombineerd met meer algemene thema's zoals familie en vriendschap, school en beroep, hobby's en uitgaan, cultuur en gewoontes en wereld.

Het spel werd ontwikkeld op maat van asielzoekers en vluchtelingen tussen de 12 en 20 jaar. Door de toegankelijke taal en de methodieken (kennisvragen, fotovragen, teken- en uitbeeldopdrachten) kan je deze ook gebruiken bij jongeren met een LVB, mits enkele kleine aanpassingen. Je kiest de thema's waarmee je het spel speelt in functie van wat leeft bij jouw jongeren. In de algemene thema's zitten er enkele vragen op maat van jonge asielzoekers en vluchtelingen. Deze kan je uit het spel halen.

Steffie: Zo werkt het (NL)

Webjuf Steffie legt op eenvoudige manier en visueel uit wat alcohol, drugs en een verslaving met je kunnen doen. Er zijn ook zelftests om te testen hoe je met alcohol en drugs omgaat. Het is ontwikkeld om jongeren en volwassenen met een lichte verstandelijke beperking te informeren over alcohol- en cannabisgebruik, ze bewuster te maken van hun eigen alcohol- en cannabisgebruik en ze te verwijzen naar informatie, advies en hulp.

Goed om te weten over… (NL) - *2024*

Brochurereeks voor jongeren en volwassenen, geschreven in zeer toegankelijk taal en daardoor ook geschikt voor mensen met een LVB. In deze reeks zijn er brochures over alcohol, cocaïne, hasj & wiet, lachgas, speed, XTC en 3-MMC.

Beautiful Me! (NL) – *2021*

Psycho-educatief pakket waarmee je als professional met een jongere met een LVB en/of zijn omgeving in gesprek kan gaan over moeilijke onderwerpen zoals middelengebruik en verslaving, maar ook pesten, seks en hulp vragen. Beautiful Me! bestaat uit korte filmpjes en instructiebladen. In de filmpjes vertellen jongeren met een LVB vanuit hun eigen kennis en ervaring.

2 Gespreksmethodieken

Mijn cliënt en middelengebruik, gamen en gokken – *2023*
Leidraad en inspiratiebox met 25 concrete kant-en-klare gespreksmethodieken waarin je de nodige tools vind om een begeleiding concreet in te vullen. Een stapsgewijze aanpak (opmerken, bespreekbaar maken, ernst inschatten, werken aan verandering en doorverwijzen) worden gecombineerd met een motiverende gesprekstijl.

Mij een zorg? (NL) – *2020*
Gesprekswaaier voor begeleiders die met hun cliënt een gesprek willen hebben over middelengebruik, gamen en gokken. Met o.a.

- Tips in de omgang met LVB.
- Een checklist van signalen van riskant gebruik.
- Voorwaarden voor een goed gesprek.
- Wat kun je doen in een gesprek.

Gebruik en verslaving LVB (NL) - *2019*
Webapp die een overzicht geeft van de belangrijkste taken van begeleiders op het gebied van middelengebruik en verslaving bij mensen met een LVB (voorlichten, ontmoedigen, signaleren, motiveren en behandelen) uitgewerkt in concrete richtlijnen. De app bevat informatie, filmpjes, instructies, verwijzingen naar websites en testen, signaleringslijsten en een functieanalyse. De app is bedoeld voor begeleiders, maar veel onderdelen kunnen samen met de cliënt worden bekeken.

3 Screening & diagnostiek

Middelengebruik

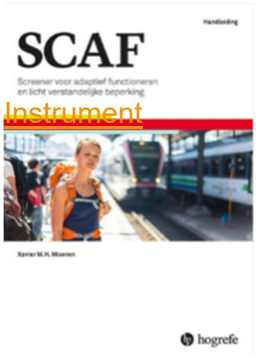
SumID-Q (NL)
Vragenlijst die aanknopingspunten geeft om het middelengebruik van mensen met een LVB bespreekbaar te maken. Met beeldmateriaal wordt er geselecteerd welke middelen de cliënt kent. Op basis van deze selectie wordt doorgevraagd naar kennis, attitude, omgevingsgebruik, eigen gebruik, gevolgen van gebruik en veranderingsbereidheid.
Kan zowel gebruikt worden op indicatie als voor systematisch screenen van alle cliënten.

In de online toolbox www.me-assist.com vind je verschillende screeningsinstrumenten (ASSIST, AUDIT, CRAFFT en NODS-PERC) die je helpen op middelengebruik en gokken te op te merken en dit bespreekbaar te maken. Opgelet, deze screeningsvragenlijsten zijn niet onderzocht bij mensen met een LVB.

Verstandelijke beperking

SCIL (Screener voor intelligentie en LVB) - *2018*
Korte screeningslijst die geschikt is om snel te screenen op een mogelijke licht verstandelijke beperking (LVB) bij jongeren (14-17) en volwassenen.

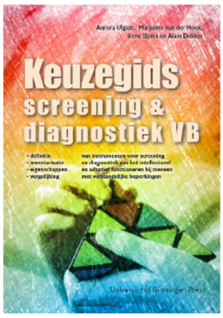

SCAF (Screener voor adaptief functioneren en LVB) - *2022*
dat gebruikt kan worden om snel te bepalen of er mogelijk sprake is van LVB. Het bestaat uit 12 vragen die de 3 domeinen van adaptief functioneren (sociale, conceptuele en het praktische domein) dekken.

Dossier signalering, screening en diagnostiek (NL) – *2025*
Webpagina van het Landelijk Kenniscentrum LVB die hun verschillende publicaties, richtlijnen en tools bundelt om signalen van een LVB op te merken, te screenen op een mogelijke LVB en diagnostiek.

Handreiking (Vroeg)signalering van een LVB (NL) - *2025*
Publicatie met meer informatie over het belang van het tijdig signaleren van een LVB, de meest relevante screeningsinstrumenten voor een eerste inschatting van beperkingen in de cognitieve of adaptieve vaardigheden, instrumenten voor diagnostisch onderzoek, …

Keuzegids screening & diagnostiek VB (NL) - *2024*
Publicatie die een uitgebreid overzicht geeft van instrumenten om zicht te krijgen op het intellectueel en adaptief functioneren. Er staan handige keuzewijzers in om het instrument te kiezen dat het beste past bij de cliënt.

Emotionele ontwikkeling

SEO-R². Schaal voor emotionele ontwikkeling van mensen met een verstandelijke beperking – Revised² - *2024*
Schaal die een inschaling geeft van de emotionele ontwikkeling van een cliënt. Deze inschaling maakt het mogelijk het gedrag en de gedragsproblematiek beter te begrijpen en de aanpak af te stemmen op de noden van de cliënt binnen zijn emotionele ontwikkelingsniveau.

SEO-V² Schaal voor emotionele ontwikkeling – *2024*
Instrument dat gebaseerd op de SEO-R2, maar minder tijd in beslag neemt en diagnostisch even doeltreffend is. De SEO-V en SEO- R2 zijn twee volwaardige schalen die complementair gebruikt kunnen worden.

SEO-R2 Kleurenprofiel
Werkvorm gebaseerd op de SEO-R2 Schaal voor Emotionele Ontwikkeling bij mensen met een verstandelijke beperking-Revised 2. Het SEO-R2 kleurenprofiel is bedoeld voor gedragsdeskundigen die bekend zijn met het theoretisch kader van em. prof. Dr. A. Došen (psychiater) en het leuk vinden om dit thema wat breder neer te zetten voor het systeem rondom een kind of volwassene met een verstandelijke beperking.

De juiste vraag? Van inschatten van emotionele ontwikkeling naar ondersteuning – *2018*
Brochure opgebouwd aan de hand van de vijf fases van emotionele ontwikkeling. De reflectievragen nodigen uit tot dialoog, tot verder verkennen van noden en behoeften van de cliënt én je eigen rol als ondersteuner bij het beantwoorden van die noden en behoefte. Ze geven je de kans om je eigen handelen (nog) beter af te stemmen op de noden van de cliënt.

4 Zelftests

Op slimkicken.be en alcoholendrugs.steffie.nl kan je zelftests terugvinden over alcohol en cannabis. Voor meer info, kijk bij ‘1. Informeren en sensibiliseren’.

Op druglijn.be vind je heel wat kennistest en zelftest over verschillende middelen, gamen en gokken. Opgelet, deze tests zijn niet op maat van mensen met een LVB. Wil je deze toch gebruiken, doe dit dan steeds samen en pas waar nodig het taalgebruik aan aan dat van je cliënt.

5 Behandelprogramma's en trainingen

Seeking Safety voor mensen met een LVB (NL) - *2022*
Addendum bij Seeking Safety voor de toepassing bij mensen met een lichte verstandelijke beperking. Seeking safety is een behandelprogramma voor de behandeling van de combinatie verslaving en trauma-gerelateerde stoornissen. Het zoeken naar veiligheid staat hierin centraal. De aanpassingen voor LVB bestaat uit een handleiding voor de hulpverlener en een werkboek voor de cliënt.

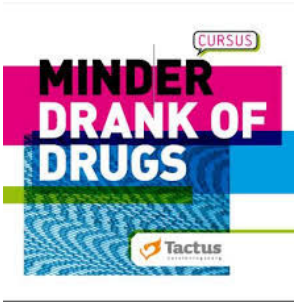
Take it Personal!+ (NL) – *2022*
Behandeling voor problematisch middelengebruik bij mensen met een LVB. Take it Personal!+ is gebaseerd op motiverende gespreksvoering en cognitieve gedragstherapie. De behandeling is gepersonaliseerd op basis van vier persoonlijkheidsprofielen en loopt over 11 weken (2 bijeenkomsten per week).

Handleiding en werkboek CGT+ (NL) – *2016*
Protocol voor een cognitief gedragstherapeutische behandeling van problematisch middelengebruik bij mensen met een LVB. Net als in het basisprotocol CGT bij middelengebruik en gokken staat het versterken van de zelfcontrole van de cliënt ten aanzien van gebruik centraal. Belangrijke verschillen met het basisprotocol zijn het aantal bijeenkomsten (18 in plaats van 9), waardoor meer oefening en herhaling mogelijk is; de samenwerking met een vertrouwenspersoon uit het netwerk van de cliënt; en het gebruik van actieve werkvormen, visuele en andere non-verbale ondersteuning.

Sterker dan de kick: training over verslaving (NL) – *2015*
Training om mensen met een licht verstandelijke beperking en een verslavingsproblematiek te motiveren tot gedragsverandering. De belangrijkste twee doelen van de training zijn het oproepen van autonome motivatie en het versterken van bestaande autonome motivatie. De training is opgebouwd uit 10 bijeenkomsten die 45 tot 60 minuten duren. Elke bijeenkomst verloopt volgens een vaste structuur die mee vorm wordt gegeven door een werkblad.

Minder drank of drugs 2.0. (NL) – *2015*

Cognitief gedragstherapeutische behandelinterventie die bestaat uit 12 groepsbijeenkomsten en 12 individuele gesprekken. Het doel is middelengebruik te doorbreken en een terugval in middelengebruik te voorkomen. Psycho-educatie, oefenen met nieuwe vaardigheden (zelfcontrolemaatregelen, zoals afstand nemen of 'nee' zeggen), en belonen van successen staan centraal. Er wordt onder andere gewerkt met kleine stappen/haalbare doelen en creatieve en visuele werkvormen.

Ge-Zonder Leven!! (NL)

Behandelprogramma voor cliënten met een LVB vanaf 16 jaar met problematisch middelengebruik en (een risico op) delictgedrag. Het is een samenhangend geheel van 7 modules: mijn gebruik, motivatietraining, vaardigheidstraining, psychomotorische therapie 1 & 2, dramatherapie 1 & 2, … Het behandelprogramma richt zich op het versterken van copingvaardigheden, sociale vaardigheden, zelfzorg en op het onderhouden van stabiliserende relaties. (wordt herzien in 2025)

DEEL II:

Beleid en visie, ondersteuning- en vormingsaanbod

6 Beleid en visie

Een beleid rond middelengebruik, gamen en gokken bij mensen met een licht verstandelijke beperking – *2023*

Draaiboek waarin je leest over de specificiteit van middelengebruik bij cliënten met een LVB, de meerwaarde van een beleid en hoe je een beleid kan uitwerken. Daarbij denk je na over welke regels en afspraken rond middelengebruik er nodig zijn, welke informatie jullie willen meegeven aan cliënten, hoe begeleiders in gesprek kunnen gaan over middelengebruik, … Per stap worden methodieken, tips en achtergrondinfo aangereikt zodat je kan je een aanpak om maat van je organisatie kan uitwerken.

Middelengebruik, gamen en gokken en beperking – *2023*

Fiche voor begeleiders met daarin meer info over:

- Wat problematisch middelengebruik, gamen of gokken is
- Welke signalen op problematisch gebruik, gamen of gokken wijzen
- Waarom mensen met een LVB extra kwetsbaar zijn
- Wat een alcohol- en drugbeleid kan betekenen
- Enkele ondersteunende materialen

Middelengebruik, gamen en gokken en beperking – *2023*

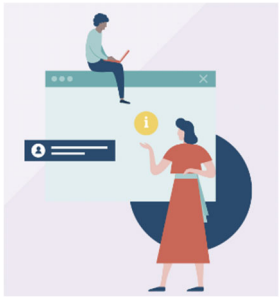
Fiche voor hulpverleners met meer informatie over een verstandelijke beperking en hoe je dit kan herkennen. Concrete gesprekstips en methodieken helpen om je aanpak nog meer af te stemmen op de noden en mogelijkheden van je cliënt.

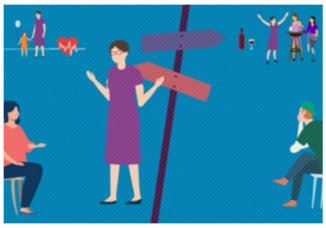
Waar bemoei ik me mee? (NL) - *2015*

Handreiking over de zelfbeschikking van cliënten met een LVB die alcohol of drugs gebruiken en wat dat betekent voor de zorg die ambulant begeleiders bieden. Het geeft denkwerk, tips en suggesties voor hoe met het spanningsveld zelfbeschikking en (problematisch) middelengebruik van cliënten met een LVB om te gaan in de ambulante begeleiding.

7 Ondersteunings- en vormingsaanbod

Provinciale vormingen voor begeleiders
VAD organiseert jaarlijks de vorming 'Mijn cliënt en middelengebruik, gamen en gokken' voor begeleiders.
In deze opleiding krijgen begeleiders info, tips en methodieken om in gesprek te gaan met je cliënt.

Ondersteuningsaanbod motiverende gespreksvoering
Motivational Interviewing (MI) is een gespreksmethode die gericht is op het ontlokken en versterken van intrinsieke motivatie tot (gedrags)verandering. VAD heeft een uitgebreid ondersteuningsaanbod: online introductie, basisvorming, zelfstudietool, …
De CGG's bieden vormingen aan over motiverende gespreksvoering op vraag en op maat van de geïnteresseerde diens of voorziening.

Emotionele ontwikkeling van personen met een verstandelijke beperking

Het expertisenetwerk Emotionele ontwikkeling SENS-EO groepeert professionals uit verschillende sectoren. Ze ontwikkelen en verspreiden materialen en goede praktijken, doen aan onderzoek en uitwisseling. SAM en HOGENT ondersteunen het netwerk. Dat doen ze vooral met trainingen en opleidingen, en met publicaties. Een overzicht van alle ontwikkelde tools- en ondersteuningsmaterialen (bv. boeken over emotionele ontwikkeling en SEO, brochures voor begeleiders, leerkrachten ouders- en natuurlijk netwerk, ….) vind je op www.samvzw.be/publicaties.

DEEL III:

Boeken en websites

8 Overzichten en interventies

Weten wat werkt (NL) – *2025*

Tool die een overzicht geeft van interventies en methodieken die in de praktijk worden gebruikt voor mensen met een LVB in zeven thema's: middelengebruik & verslaving, psychische & gedragsproblematiek, seksualiteit & weerbaarheid, criminaliteit, gezins- & systeemproblematiek, participatie, psycho-educatie.

Leidraad LVB en middelengebruik (NL) – *2021*

Leidraad die een verzameling van kennisproducten bundelt die je helpen bij het begeleiden van mensen met licht verstandelijke beperkingen in combinatie met verslavingen, zoals alcohol- en drugsgebruik. Met deze kennisproducten kan je de ondersteuning van cliënten verder vormgeven, onderbouwen en/of toetsen.

Middelengebruik en verslaving bij mensen met een LVB (NL) - *2019*

Handreiking bundelt beschikbare methodieken en interventies voor het signaleren, bespreekbaar maken, in kaart brengen en behandelen van middelengebruik en verslavingsproblematiek bij jongeren en volwassenen met een LVB. Het bijbehorende schema 'Beschikbare interventies LVB & verslavings-problematiek' geeft een overzicht van interventies en heeft directe links naar websites voor meer informatie.

9 Boeken en richtlijnen

Effectieve interventies LVB (NL) – *2023*

Richtlijn met aanbevelingen voor het aanpassen, uitvoeren en ontwikkelen van gedragsveranderende interventies voor personen met een licht verstandelijke beperking.

Auteur(s): Marjolein de Wit, Xavier Moonen, Jolanda Douma
Uitgeverij: Landelijk Kenniscentrum LVB

Emotionele ontwikkeling van personen met een verstandelijke beperking – *2024*

Standaardwerk voor al wie de geestelijke gezondheid en kwaliteit van leven van kwetsbare cliënten wil bevorderen door af te stemmen op hun basale emotionele behoeften. Het biedt een geactualiseerd model van emotionele ontwikkeling, schetst de nieuwste wetenschappelijke inzichten en beschrijft hoe deze vertaald kunnen worden naar praktische ondersteuning.

Auteur(s): Filip Morisse, Lien Claes, Leen De Neve, Joris Marrecau, Els Ronsse, Trees Vangansbeke & Nele Vermeulen (Red.)
Uitgeverij: Gompel & Svacina

Handboek en casusboek LVB en verslaving – *2017*

Mensen met een lichte verstandelijke beperking (LVB) zijn doorgaans kwetsbaar. Overmatig gebruik van tabak, alcohol en drugs levert bij hen extra problemen op. Het Handboek en Casusboek LVB en verslaving zijn gebaseerd op de nieuwste ontwikkelingen voor diagnostiek en behandeling van de licht verstandelijke beperking en verslaving.

Auteur(s): Joanneke Vandernagel, Marion Kiewik & Robert Didden
Uitgeverij: Boom

Handboek psychiatrie en lichte verstandelijke beperking – *2016*

Het "Handboek psychiatrie en lichte verstandelijke beperking" beschrijft de stand van zaken op het gebied van psychiatrie bij mensen met een LVB. Het bevat 11 hoofdstukken waarin een specifieke psychische stoornis in combinatie met LVB wordt uitgelicht. Bijvoorbeeld ADHD, autisme en persoonlijkheidsstoornissen. In het handboek staat ook een hoofdstuk over verslaving bij mensen met een LVB. In deel 3 en 4 van het handboek worden verschillende methodieken voor diagnostiek en behandeling beschreven.

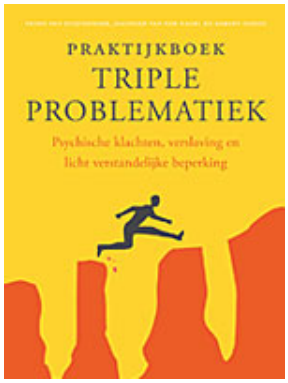
Auteur(s): Robert Didden, Pieter Troost, Xavier Moonen, Wouter Groen (redactie)
Uitgeverij: de Tijdstroom

Handreiking voor een 'LVB-vriendelijke' intake in de verslavingszorg – *2017*

Handreiking voor de implementatie en uitvoering van een LVB-vriendelijke intake in de verslavingszorg. Per onderdeel van het intakeproces wordt de achtergrond geschetst, beschrijving van de knelpunten en de gewenste situatie gegeven en aan de hand van handige checklists kunnen acties worden afgevinkt. Ook worden in de bijlage handige tips en voorbeelden gegeven over communicatie en bejegening, tweegesprekkenmodel intake, instrumentaria, en standaardbrieven.

Auteur(s): Joanneke van der Nagel, Marike van Dijk e.a.
Uitgeverij: Perspectief Uitgevers

Praktijkboek triple problematiek – *2020*

Triple problematiek is het samengaan van een LVB, een psychische stoornis en een verslaving. Vaak is er daarnaast nog sprake van sociaal-maatschappelijke problemen, zoals schulden of contact met politie/justitie.
De zorg voor patiënten met triple diagnose problematiek vraagt dus veel van hulpverleners. Dit boek biedt praktische tips en handvatten voor de begeleiding en behandeling van mensen met triple diagnose problematiek. Ook bevat het achtergrondinformatie over het vóórkomen van triple diagnose problematiek, oorzaken ervan en kenmerken van de doelgroep.

Auteur(s): Neomi van Duijvenbode, Joanneke van der Nagel & Robert Didden
Uitgeverij: Uitgeverij SWP

Prevention and Intervention of Substance Use and Misuse among Persons with Intellectual Disabilities - *2019*

Proefschrift van promotieonderzoek naar preventie en behandeling van verslavingsproblematiek bij mensen met een LVB. Hierin werden de effectiviteit van enkele interventies onderzocht, waaronder de behandelinterventie CGT+.

Auteur(s): Marion Kiewik
Uitgeverij: Radboud Repository

10 Websites

VAD
Ondersteunt begeleiders en andere medewerkers die cliënten met een verstandelijke beperking ondersteunen met verschillende materialen en vorming. Op de settingpagina vind je een overzicht van het ondersteuningsaanbod.

Psyche
Gepaste zorg voor personen met dubbeldiagnose (verstandelijke beperking en bijkomende geestelijke gezondheidsproblemen) is een uitdaging waarbij meestal meerdere partners intersectoraal betrokken zijn. Betere samenwerkingsafspraken leiden tot meer gedeelde zorg. De procesbegeleiders dubbeldiagnose van Psyche ondersteunen deze samenwerking, zowel lokaal, met in iedere regio een samenwerkingsverband, als overkoepelend op Vlaams niveau, via de Vlaamse Intersectorale Stuurgroep.

Expertisenetwerk Emotionele ontwikkeling SENS-EO
Groepeert professionals uit verschillende sectoren. Ze ontwikkelen en verspreiden materialen en goede praktijken, doen aan onderzoek en uitwisseling. SAM en HOGENT ondersteunen het netwerk. Dat doen ze vooral met trainingen en opleidingen, en met publicaties.

Tactus verslavingszorg (NL)
Gespecialiseerde verslavingszorg voor mensen met een lichte verstandelijke beperking.
Bundelen kennis over LVB op hun kennisplein
https://www.tactus.nl/kennisplein/?_themas=lvb.

Landelijke Kenniscentrum LVB (NL)
Netwerkorganisatie die kennis over een LVB bundelt en toegankelijk maakt voor professionals in diverse sectoren. Ze publiceren heel wat materialen (publicaties, richtlijnen, en tools) die je helpen om een LVB te signaleren, screenen en diagnosticeren en om in je houding, communicatie en ondersteuning aan te sluiten bij iemand met een LVB. Ze behandelen verschillende thema's, waaronder ook LVB & middelengebruik en verslaving.

Kennisplein Gehandicaptensector (NL)
Kennisplein is een plek waar mensen elkaar kunnen ontmoeten en hun kennis en ervaring kunnen uitwisselen. Je vind er info over verschillende cliëntgroepen met een handicap, waaronder ook cliënten met een LVB. De Leidraad LVB en middelengebruik bundelt heel wat kennisproducten die je helpen om je cliënten beter te ondersteunen.